

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako drugo soboto.

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6/II.
Stane posamezna št. 50 p, mesečno 1 Din,
celoletno 12 Din. — Za člane izvod po 40 p.
Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani,
ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so
poštne proste.

NA PRAZNIK DELA 1922.

Še nikdar ni živel proletariat v tak
ko visokih nadah, kakor pri političnem
prevratu koncem svetovne vojne. Pa
tudi ni bil še nikdar tako bridko razo-
čaran! Nič čudnega torej ni, če je mar-
sikkak slabič obupal nad zmago in se
v dal usodi, češ, preslabi smo! Niti to
ni čudno, da se je tudi marsikateri trd-
nejši bojevnik umaknil v ozadje, češ,
počakajmo, naša doba še ni prišla! Za-
to tudi ni prav nič čudno to, da prole-
tariat trpi...

Prvi žarek upanja, da se razbite
delavske vrste zopet strnejo, nam je za-
sijal zadnje dni iz Berlina. Tudi prej
smo že večkrat upali, mnoga dejstva
so kazala, da se res pripravlja splošno
iztreznenje na levi in desni, vendar vse
to so bile le nekake predpodebe. V
Berlinu so se pa sešli zastopniki vseh
treh internacional, vseh treh medna-
rodnih skupin proletariata, in zedinili
so se v nekaterih zelo važnih točkah,
predvsem pa tudi glede na letošnjo
proslavo Prvega Majnika.

Ne verujemo v čudeže. Zaradi teh
berlinskih sklepov ne bo vse delavstvo
sveta postalo popolnoma enotne misli.
Niti prav ne bi bilo tako, kajti delavno
ljudstvo se mora samo z lastnim tru-

dom dokopati do spoznanja, da je
enotna fronta predvsem potrebna, le
tedaj bo zmožno v smislu tega spozna-
nja tudi živeti, delati in bojevati. Kar
sklenejo bogovi pri zeleni mizi, je le
teorija, enotna fronta mora biti pa iz
prakse za prakso, le tako bo mogel de-
lavec v boju pozabiti na zavist in so-
vraštvo do tega ali onega sodruga, ka-
kor je to potrebno, ker brez tega po-
zabljenja ne bo zmage. Kajti strasti
bodo ostale tudi takrat, ko bomo eno-
no fronto že imeli!

Toda kakor se zavedamo, da ber-
linski sklepi ne bodo delali čudežev,
tako čutimo, da bodo združili vse tiste,
ki verujejo v razredni boj in ga hočejo
bojevati. Vsi ti bodo namreč z lahkoto
in brez pridržka pristali na te sklepe
in jih izvrševali, pri izvrševanju se bodo
pa približali kolikor toliko tudi k so-
drugom, o katerih so še včeraj mislili,
da jih morajo sovražiti.

Kdor pa ima kake pomisleke proti
tem sklepom, ta naj se začne bolj prid-
no pečati sam s seboj. Nekaj pri njem
ni v redu.

V smislu berlinskih sklepov bomo
nastopili:

1. Za osemurni delavnik in proti
kapitalističnim nakanam odpraviti 8 ur
dela, 8 ur počitka, 8 ur izobraževanja in
razvedrila.

2. Za odstranitev brezposelnosti,
ki jo povzroča reparacijska politika
imperialističnih držav.

3. Za zedinjenje vsega delavskega
razreda.

4. Za pomoč gladujoči Rusiji.

5. Za priznanje ruske sovjetske re-
publike, ki nima nobena druga država
pravice vmešavati se v njene notranje
zadeve.

Kdor si za razredni boj, kdor ho-
češ nastopiti za teh 5 točk, ne vprašuj
po formalnostih, temveč priključi se
na Prvi Maj tistim, ki hočejo isto. Vse
drugo pa pusti ta dan doma — ker je
to predpogoj za 3. točko! Če tako stor-
iš, boš storil praktičen korak k —
enotni fronti vsega delavnega ljudstva
sveta.

**Strokovna komisija za Slovenijo
v Ljubljani
(Pokrajinski odbor GDSJ).**

**Socialistična stranka Jugoslavije:
Pokrajinsko načelstvo za Slovenijo.**

A. C.

ZOPET KLIČE PRVI MAJ.

Zaorite, pesmi, do neba donečel!
Zapojte trobente, pretresite kopna in
morja;
vdarite v bobne, zbudite človeka, ki
speč krvavil!

Vstanite milijonske množice;
pustite podzemeljske rove črne, globoke
ki pijejo kri vam in mozeg, kosti!

Pustite goreče peči, vzpenjajoče se k
solncu visoko;

pustite zemljo, ki vaš pot jo gnoji;
pustite tovarne titanske;
pustite milijone delavnic;
pustite vse delo!

Danes je praznik dela veliki!

Vstanite, množice milijonske,
po vseh kontinentih in morjih sveta;
združite boleši in pesmi,
sovraštvo, ljubezen in hrepenenje;
združite vse v plamen,

plamen, ki mej ne pozna —
saj danes je veliki praznik,
praznik vseh nacij,
praznik vseh ver,
praznik — človeka!

Množice milijonske,
dvignite prapor rdeči visoko,
prapor ljubezni, sovraštva brez mej,
prapor — bodočnost trpinov,
bodočnost mrličev!

Ker danes je praznik vseh živih trpečih,
in mrtvih vseh,
ki sto nenasitnih blaznih bogov,
pognalo v smrt jih
po frontah vseh;
pognalo v trpljenje brezmejno.
Po vseh tovarnah titanskih,
rovih globokih,
plavžih visokih:

Vstanite množice milijonske!

Poslušajte pesmi, do neba doneče,
trobente, ki tresejo kopna in morja!

Množice, množice:

če vi bi te pesmi, trobente te mogle
umeti!

O solnce, tedaj bi ti videlo svet,
ki brez solnca bi mogel živeti!

NAŠ MAJ.

Pričakuješ odrešenja,
Da prinese zarja ga,
Pa ne veš, da treba dela
In za boj si sam preslab!
In še petka vel'kega,
Da brez boja ni življenja.
Le združitve nam je treba,
Da nam bode boj lahak.
Kdaj prinese Prvi maj
Zaželeno nam svobodo?
To odvisno le od nas je,
Če smo vredni jo kedaj.
Kar je s trdom pridobljeno.
Ne sme biti izgubljeno.
Pokažimo pesti, zobe,
Da v proletarcu še živi srce!

Prvi majnik.

Tovariš delavec, vprašaj na današnji dan samega sebe:

Ali si rojen suženi? Ali je neizpremenljiva usoda določila, da si prišel kakor uboga živalica na svet, da moraš živeti kakor tovarna žival, dokler je kaj moči v tvojih mišicah, da moraš nazadnje poginiti kakor nerabna žival, ki dela na svetu le napotje?

Če veruješ, da je taka večna božja volja, stalna in nedotakljiva, če misliš, da morajo biti tvoje oči vekomaj obrnjene v tla, ker si je solnce le za druge, če si nverjen, da imaš druge pravice, kakor ponižno prositi za nekoliko milosti, tedaj nisi dozorel za nas, in danes te ne bo v naših vrstah, ko bomo pod bleščečo rdečo zastavo boja in življenja korakali s povzdignjeno glavo, da povemo svetu: Naš praznik je danes!

Ti boš majal z glavo in ne boš razumel.

Naš praznik, to se pravi dan, ki ga praznujemo, ker je naša volja taka in ker hočemo s tem nezapovedanim praznovanjem izraziti vse, kar sili iz globočine naših duš na dan, kakor se dviga pomladni sok v rastlinah, kakor si cvetje odpira popke, kakor si solnce črta svojo visoko pot.

Naš praznik, to se pravi javno izpovedanje naše vere v svoje človeštvo, v svojo moč, v svoj veliki poklic, v svoj boj in v svojo končno zmago.

Naš praznik, to se pravi začetek naše bodočnosti.

Zakaj mi ne verujemo, da nas je kakšna sovražna nebeška ali peklena sila obsodila na večno, brezpogojno hlapčevanje, temveč se zavedamo, da smo z žuljavimi rokami in v oguljenih suknjah ljudje kakor vsi drugi ljudje, kakor oni, ki uživajo lepoto sveta z očmi in ušesi, z občutjem in razumom, ljudje tudi, ki so se prenautili vsega lepega in dobrega in nimajo več druge skrbi, kakor da izmišljajo nove in nove načine za preganjanje dolgega časa, za ubljanje dni

in tednov v svoji nesposobni lenobi. Dokler ne čutiš sam, dokler ne veš, da si človek, ne moreš biti naš.

Dvoje lip ni enakih, ne dvoje volkov, dvehi rož ni in ne dvehi metuljev, da se ne bi razlikovali; ali vsaka lipa je lipa in vsak metulj je metulj. Med človekom in človekom je razlika; ali kakor je mož, ki se odeva s škrlatom, človek, je človek tudi tisti, ki je izdelal blago za ponosni plašč in ki ga je sešil; človek je tisti, ki zapravlja neizmerna bogastva, podeč se od mesta do mesta in išče še kako priliko, ki bi podražila njegove otopele živce; ali človek je tudi tisti, ki je o malem ustvarjal bogastva v neizprosni boju s naravo v temnih globočinah pod zemljo in na pustih goličavah, v okrutni enakomernosti tovarne ali pa v živce in možgane prenapenjajočem bliskovitem vrtenju največjo nepopustno paznost zahtevajočega kolesja čudežnih mehanizmov.

Da si človek, tega se moraš zavedati predvsem; če ne živi v tebi ta plamteča zavest, padeš in se pogrežeš med živino, in še treba ni, da bi te drugi pahnili dol, in nič ni treba strmeti, če ravnaš s tabo kakor z vprežnim volom in kakor s plazečim psom. Osel pod tvorom in konj pred vozom ne razume, zakaj plapolajo danes rdeče zastave po zraku, zakaj se zbirajo pod njimi tisočeri in milijoni, zakaj done ponosne pesmi po zraku. In človeška živina, ki je uklonila svoj tilnik brez ponosa in volje, se čudi in maje z glavo in ne razume, ko korakajo mimo njenih hlevov daleč sprevodi pogumnih ljudi, ki so delavci in trpini, pa vendar ne sužnji in ne živina.

Prvi majnik praznujejo močje in žene, ki se ob krutem delu bojujejo za vsakdanji kruh. Zdaj je maj, a največ jih je med njimi, ki ne vedo, kje bodo v jeseni delali in kako bodo po zimi prehranili in odeli družino. Pač pa vedo, da bi tem silnejši udarci padali po njihovih hrbtih, čim bolj bi jih krivili; in zato stopajo pokonci; njih kolena se ne šibe in oči jim gledajo histro v pomlad. Zakaj

zavečajo se, da so ljudje in da nosijo vse človeško dostojanstvo v sebi.

Plotovi in zidovi se dvigajo med ljudmi, visoki in debeli, da ne vidiš čeznje in ne slišiš skoznje. Razdelili so človeštvo v razrede, ki so si tuji kakor različne živalske pasme. Za enim zidom je večni užitek, za drugim delo brez konca in kraja; na eni strani nikdar ne mine svetli dan, na drugi je večna noč.

Kdo je dvignil te zgrade in pregrade, kdo je udaril človeštvo s prokletstvom vzajemnega nespoznavanja in nerazumevanja?

Tako je bilo pač od nekdaj, pravi trudna nevednost, ki ponavlja z brezkrvnimi ustnicami, kar so brez sodbe poslušala topa ušesa. Kakor da je bil ob začetku časov nekje hudoben bog, ki je ustvaril svet, da se bo vso večnost lahko naslajal ob trpljenju in mukah milijonov. In kdor se ne upa pomisliti nekoliko dalje in ločiti pravljico od resnice, je izgubljen. Zanj ni poti, ki bi ga povedla iz za plota.

Množice, ki danes praznujejo prvi majnik, so se pa s krepko kretnjo otresle teh najhujših spon, s katerimi so bili uklenili njihovega duha, pa ne verujejo na ukaz. In zato praznujejo današnji dan. Ej, tistih plotov ni bilo od začetka — ne takrat, ko je Adam z Evo užival vse slasti in krasote raja, ne takrat, ko so tolpe predzgodovinskih, komaj iz živalstva se povzpeli ljudi branile svoje burno življenje brez pomoči današnje tehnike. Teh plotov ni zasadilo nobeno božanstvo, in zrastle niso iz semena sovražne narode. Postavili so jih ljudje.

Steber, ki ga postavi, in palačo, ki jo zgradi človeška dlan, lahko poruši človeška pest. Pa da ne bi mogla podreti onih plotov človeška roka?

Ali one pregrade so trdne, zakaj dolga tisočletja so jih utrjevali vsak dan in vsako uro. In branijo jih kakor trdnjave, zgrajene zoper sovražnika. Toda najsilnejše trdnjave se vdajajo zmagovalcu ali pa padajo pod njegovo silo. To vedo oni, ki danes praznujejo Prvi majnik.

JOŽE ZAVERTNIK:

Hlapec?

Tone Kotnik je postal zopet urednik pri delavskem listu.

Sedem let je minulo, odkar je bil odložil uredniško pero in šel zopet delat v tovarno. Hudi časi so takrat napočili za delavstvo. Vlada je razpušča organizacije in zatirala delavske liste. Ječe so se polnile z delavskimi zaupniki. Po vsej državi je vel pravi predmarčni duh, ki je ogrožal zadnjo iskrico svobode, zjamčene na kosu papirja, ki mu pravijo ustava. Delavske organizacije so bile razpuščene in špisarski filister je zvečer v krčmi in v krogu svojih duševnih bratov hvalil modro vlado, ki je z očetovsko skrbjo preprečila, da ne vzkali seme puntarskih rdečkarjev, ki so s svojo neumorno agitacijo odganjali spanec od miroljubnih in vladni zvestih podanikov. Kdo ve, kaj bi se zgodilo, so modrovali mojstri ob večerih pri čaši cvička, da ni vlada polovila hujšajočih agitatorjev in jim dala stanovanje in hrano za jetniškim omrežjem?

Vlada je ohladila svojo jezo tudi na Tonetu. Ko je prišel iz ječe, je hotel poiskati svoje znanke in prijatelje, s katerimi je bil delal v organizaciji. Nekateri

so odpotovali, drugi so sedeli še v ječi, nekateri so se gibal. Strah pred policijskimi vohuni jim je ostal v kosteh, in ognili so se Tonetu, če so ga srečali na ulici ali v krčmi. Bali so se hišnih preiskav, odgonskega voza in drugih šikan, v katerih so policijski možgani zelo iznajdljivi, če je treba preganjati človeka, da se ustreže tistim, ki vladajo. Toneta ni obnašanje njegovih prejšnjih znancev prav nič iznenadilo. Vedel je, da niso vsi ljudje pogumni, da je na svetu več bojazljivcev in strahopetcev kot mož, ki so pripravljeni, žrtvovati se za svoje prepričanje. Nekateri so bili oženjeni, imeli so kopico lačnih kljunov, ki so živeli od dela njenih rok. Obziri na ženo in otroke so jih vezali, da niso silili v sprednje vrste in so prepuščali delo tovarišem, katerih ni mogla roka vladajočih zadeti tako težko. Ob spominu na te družinske očete je Tonetu žarelo oko.

»Treba je, da nekdo prične, da posameznike zopet zbere v četo«, je modroval Tone, ko je dobil deo v tovarni, in oprijel se je resno agitatoričnega dela. Svojim tovarišem se ni več vsiljeval na ulici in v krčmi. Obiskoval jih je na domu, in preden je minulo leto, je bila organizacija zopet ustanovljena: spočetka šibka, a je postajala vsak dan močnejša.

Enak razvoj se je vršil po vsej državi. Delavci in delavski zaupniki, ki so najhujše občutili vladno pest, so postali najbolj vneti oznanjevalci socializma. Učili so delavce, da jih nihče ne osvobodi, če se ne osvobode sami. Priporočali so jim organizacijo, ker posameznik nič ne opravi proti močnemu sovražniku, v organizaciji pa tudi šibki postanejo močni, da lahko zdrobe moč svojih gospodarjev in tlačiteljev. Preden je minilo pet let, so bile delavske organizacije v državi močnejše in bojevitije kot pa ob času preganjanja. Vlada je spoznala, da s krutim preganjanjem ne more uničiti ideje, ki je postala nov evangelij zaslužnjem in zatiranim, in opazovala je delavsko gibanje z mačehinim očesom.

V kraju, kjer je živel in delal Tone, so končale štiri stavke z zmago za delavce. V vseh stavkah je bil Tone duša gibanja. Pri delavcih je užival zaupanje, delodajalci so se ga bali kot hudič križa. Delavsko gibanje, o katerem so delodajalci in mojstri sanjali, da je mrtvo in ga je vladna vekomaj položila v grob, je zavalovalo zanje prehitro in jih je presenetilo. Bili so nepripravljeni in podlegli so v gospodarskih bojih.

V delavcih se je porodila trdna želja, da ustanove svoj list in tako vzdra-

Gotovo — tudi vi, ki ostajate danes doma, čutite bedo, čeprav je marsikomu med vami že otopelo srce v njej, pa vam njena groza ne vzbuja odpornih čutov kakor vašim bojevitim tovarišem. Toda kadar pade osamljen žarek v otohli zrak vašega ponižanja, se spomnite, da je visoko nad vami sonce, ki vzhaja drugim vsak dan žarko in plamteče. Ali hrepenenje ostane neplodno in zamre kakor žarek, ki se je ustrašil črne brezupne otožnosti, v katero je padel.

Kam gre vaše pričakovanje, kam se dvigajo vaše nade? Majhne in slabotne se čutite, pa je tudi vaše upanje slabotno; zbegane oči iščejo in iščejo, kje bi se uprle, ušesa pa napeto poslušajo, če se ne oglasi odkod glas milosti, ki bi vam z drobtino dobre duše nekoliko ublažila trpljenje. Milost je mrtva, in v svojem grobu ne more reševati sveta.

Naše upanje pa je veliko, ker vstaja na trdni podlagi našega spoznanja. Nobene milosti ne pričakujejo naše duše; ker ne verujejo vanjo, jih ne more prevariti. Nabrušen meč vihti naše upanje s krepko roko, ne prosi za drobtine, temveč se bojuje za pravico.

Mi močni in vi slabotni — ko smo vendar enako rojeni in pahnjeni v enako življenje? Tudi mi režemo svojim otrokom kruha le tedaj, kadar delajo naše roke; gospodar upravlja mošnja, iz katere plačuje mezdo, pa jo lahko zadrignejo njegovi prsti. In vendar! Vi ste slabotni, mi pa smo močni. Zakaj mi smo armada. Naša roka šteje milijone rok, našo dušo sestavljajo milijoni duš. Mi smo delavstvo, ne posamezni delavci. In to je naša moč, ki se bojuje: korak za korakom si osvaja svet, kamen za kamnom kruši iz zidov visoke, temne ječe in si krči pot v svobodo.

Prvi majnik — danes dan boja in upanja, bo jutri praznik slave in zmage. Svoboda pa bo plod naše volje, naše solidarnosti, ki jo poje danes trpeči milijon, zavedni milijon!

Prvi majnik — dan zavednih delavcev, postane dan in praznik osvobodjene-

mijo še svoje brezbrizne tovariše. Meščanski listi so ob času stavk nesramno lagali. Slikali so delavce kot razbojnike, ki hočejo svojim delojemalcem potegniti zadnjo srajco s telesa.

Delavci so pričeli izdajati svoj list in vse delavske strokovne organizacije so glasovale, da postane Tone urednik lista. Tone je sprejel in prva številka je izšla.

Tone je bil po sedmih letih zopet urednik. Na njegovih rokah so bili debeli žulji, ki so se počasi luščili. Prišla je prva nedelja.

Po hladni, vetrovni in deževni soboti je sonce zopet poslalo svoje gorke žarke na zemljo in vabilo zemljane v prosto naravo. Popoldne so se vile dolge procesije izletnikov proti polju, na katerem je lahen vetrič zibal zlato klasje, in proti bližnjemu gozdiču, kjer so meščani med visokimi, temnimi jelkami in vitkimi smrekami iskali samotne, da se njih duh odpočije od tedenskega dela. Tik pred črnim gozdom, kjer sta se dotikala les in polje, je stala stara gostilna dobrega glasu. To gostilno so posečali ob lepem vremenu v nedeljo in praznik vsi sloji iz mesta. Bila je prava mešana družba, ki se je tu shajala, da pri čaši svežega piva ali kozarcu dobre vinske

ga človeštva, dan novega sveta, sveta svobode!

Iz majskega lista ameriške »Jugoslovanske soc. zveze«.

Pogled v bodočnost.

Na letošnjem kongresu izvoljena Strokovna komisija je prevzela poslovanje v mogoče najkritičnejših časih, ki jih je slovensko delavstvo kedaj preživel.

Dogodki drve drug za drugim s histrostjo strele. Kar je bilo še včeraj senzacijelna novost, je danes že zastarelo, kajti pojavila so se nova vprašanja, h katerim je treba zavzeti takoj stališče ter delovanje nemudoma prilagoditi novemu položaju.

Val na morju je takoj premagan, če pluje ladja z rilcem proti njemu. Gorje pa ladji, če jo zadene s strani, kajti prav lahko zgubi ravnotežje ter se pogrezne.

Današnji čas je podoben viharju na morju. Kakor mora krmar zaobrtni ladjo vedno proti valovom, tako morajo naše organizacije k vsakem novemu dogodku zavzeti svoje stališče, pripraviti se morajo na vsakojaka iznenadenja in imeti morajo toliko gibčnosti, da preprečijo vse napade s strani in od zadaj.

Pod zastavami naših organizacij je zbranih preko 15 tisoč članov. Silna je odgovornost onega, ki je poklican, da to armado vodi. Kakor ta občutek odgovornosti ne povzroča v človeku najboljšega razpoloženja, tako je razveselivo dejstvo, da sedi v novi Strokovni komisiji par energičnih mož, ki se sicer zavedajo, da bo treba za svoje delovanje polagati točne račune, ki se pa te odgovornosti ne strašijo.

Že prva plenarna seja je pokazala, da se nova komisija zaveda resnosti položaja, zato je brez odlašanja, brez besedičenja prešla takoj k delanju.

Uvodoma smo že ugotovili, da je za uspešno delovanje treba gibčnih organizacij. Gibčnost jim bo pa zagotovljena le takrat, če bo vsak član vršil točno svojo dolžnost in če se bomo vsi ravnali po

kapljice obdela vse važne dogodke, politične in nepolitične, ki so se dogodile v tednu.

Med izletniki je bil tudi Tone. Po ozki stezi, ki je zavila s polja v ostrem ovinku, je stopal pačasi proti gostilni, nadejajoč se, da se v gostilni snide s tovariši. Takoj pri vhodu na vrt, pod košato lipo, je stala dolga miza, pogrnjena z belim prtom. Proti tej mizi je zavil Tone, ko so ga pričeli gostje klicati, naj prisede. Bili so delavci raznih strok z žuljavimi in izrazitimi potezami na obrazih, ki so se razgovarjali o svojem delu, organizaciji in ustanovljenem delavskem listu. Tone je prisedel in kmalu je bil zapleten v pogovor. Ali naekrat ga je nekaj zaskalelo pri srcu. Govoril je delavec, star kakih 24 let, ki je pri vsaki besedi naglašal, da je napreden. Kakor nož so vbadale Toneta besede, ko je delavec govoril: Sukajte stvar, kakor hočete. Dejstva ne spravite iz sveta, da delavci redimo vas... časnikarske pisarje. S kroncami, ki jih damo za vaš list, vas živimo... Da, da, od nas živite. Mi vas plačujemo, zato lahko zahtevamo, da se pokorite našim željam, da tako pišete kakor mi hočemo... »

Besede so bile zaničljive, žaljive in rezale so kakor udarci biča. Tone je

sklepih odbora, katerega smo si izvolili.

Komisija je takoj na prvi seji dokazala, da se tega zaveda ter je soglasno sklenila, da bo z vsemi sredstvi onemogočila vsako kršenje discipline. S tem se je odločno postavila na stališče:

kdor ni z nami je proti nam!

Posebno pozornost hoče posvetiti komisija socialni politiki, ki je v naši državi vsak dan v večji nevarnosti. Pomnožila bo shode, na katerih bodo govorniki razložili velikansko važnost tega vprašanja in v svojem listu bo posvetila tej zadevi vso pozornost.

Največje zlo, ki delavstvu najopasnejše grozi, je pomanjkanje izobrazbe. Da pridemo temu v okom, bo komisija izboljšala in zvečala svoj aparat ter spopolnila list tako, da bo pričel meseca junija zopet tedensko izhajati.

Žalibog je z izboljšanjem uprave zvezano vprašanje večjih stroškov, vendar moramo premagati tudi te težave, kajti brez dobre uprave pa organizacije svoji nalogi ne bodo kos in člani bi to zelo zelo drago plačevali.

Čisto pravilno je stališče, naj žrtvujejo člani kakšno kronico več na mesec za svojo organizacijo, zato bodo pa njihove dnevne plače toliko primernejše.

List bo veljal odslej 40 par izvod, kar znači sicer podražanje, vendar je pa »Delavec« še vseeno najcenejši list v celi Jugoslaviji.

List se bo na ta način lahko popolnil tako, da bo temeljiteje vršil svojo nalogo, ki je vsekakor ena najvažnejših. Tudi kvota se je zvišala na 50 par mesečno za člana, kar vsekakor ni veliko.

S tem, da rešimo finančno vprašanje, smo storili prvi korak k izboljšanju naših organizacij in ni več daleč čas, ko bo to seme rodilo obilo sadov, katere bodo znali ceniti tudi oni, ki se danes še ne zavedajo, da je treba za nabavo semen žrtvovati, če treba tudi grizljaj od ust, ker sicer ne bo nikoli žetve.

Komisija je sprejela še druge važne sklepe, o katerih bomo še podrobneje spregovorili. Za enkrat je najvažnejše to,

vstal, pogledal dlan na svoji roki, na kateri so bili še žulji, debeli kakor podplati. V njegovi glavi se je rodila misel, da bi bilo najbolje, če bi priložil gorko zaušnico izživaju, ki je pristopil v strokovno organizacijo le radi tega, da dobiva boljšo mezdo in ima krajši delavnik. Neki notranji glas mu je rekel: »Tone, ne smeš, urednik si, meščanski listi bodo pisali o uredniških surovinah pri delavskih listih, surovinah, ki se pretepajo v gostilnah«. Neki drugi glas mu je pa šepetal: »Tone, udari. Na take podle in izživajoče besede je edini odgovor pest. Ali te niso njegove besede hujše zadele, kot če bi ti bil priložil zaušnico?« — »Ne, ne smeš udariti! Premagaj se, s pestjo ne dokažeš nič«, se je oglasil zopet prvi glas.

Tone se je vsedel, krog usten mu je zaigral zaničljiv smeh in pričel je z zbadajočim glasom: »No fant, ali so odborniki pri strokovni organizaciji tudi Vaši hlapci... »

»Da, tudi,« mu je segel mladi delavec v besedo, še preden je končal stavek. »Odborniki pri strokovni organizaciji so to, kar ste vi... Ubogati morajo... »

»Le počasi, fant, po vaši logiki dedojalci rede delavce,« je povzel bese-

da ne ostanejo ti sklepi le na papirju, temveč da jih lahko izvedemo. Besedičenja se morajo odvaditi, veliki časi, v katerih živimo, zahtevajo dejanj in moč.

Pokažimo se može!

Socialno-politična zakonodaja.

Po členu 130 Vidovdanske ustave je vlada dolžna predložiti vse začasne zakone, uredbe, pravilnike, odločbe ministrskega sveta zakonodajnemu odboru v pregled. Odbor, razdeljen na sekcije po strokah državne uprave, sklence, ki izvrši pregled vseh zakonov, uredb itd. najpozneje v petih mesecih v plenumu, kateri se izpremenijo in kateri so ukinejo. Nepredloženi začasni zakoni, uredbe, pravilniki in odločbe ministrskega sveta in drugi akti in odloki z določenim rokom trajanja, zakonskega značaja, prestopajo veljati. Odborske odločbe se proglašajo za zakon. One, o katerih ne izda odbor v postavljenem roku nobene odločbe, veljajo še nadalje v celoti, dokler se ne izpremenijo redno z zakonom.

Gornja določila vsebuje — Vidovdanska ustava — temelj državnega življenja. V smislu teh določil je obravnaval zakonodajni odbor tudi vse do sprejetja ustave obnarodovane socialno-politične uredbe in naredbe.

V treh smereh se naj giblje socialna politika države in drugih družabnih organizacij in sicer: 1. da štiti delavno silo, 2. da jamči delavni zaslužek in 3. da varuje osebnosti. Sredstva, ki jih uporablja navadno država, da dosega svoj socialni namen, so predvsem delavsko varstvo in socialno zavarovanje, kakor tudi, da ustvari socialno delavno pravo.

V tem pravcu je zakonodajni odbor združil vse do takrat veljavne uredbe in naredbe, ki se tičejo delavskega varstva, v dva fundamentalna zakona: zakon o zaščiti delavstva in zakon o zavarovanju delavstva.

To svojo nalogo je izvršil zakonodajni odbor na temelju ustave; ustave, ki naj utrdi življenje, razmah in moč meščanske družbe, meščanskemu redu.

Meščanski mentalitet je živel v zakonodajnem odboru in odsev tega mentaliteta sta tudi oba zakona. — Toda: dočim je zakonodajni odbor sam do skrajnosti ščitil in varoval interese posedujočih, je vendar reakcija zakona odklonila in se postavila na povsem protizakonito protustavno stališče.

Po preteku petih mesecev ni razglašen niti zakon o zaščiti delavstva niti zakon o delavskem zavarovanju. Kovači ustave, ki naj čuvajo ustavo kot svoje dete, jo kršijo in gazijo, ker sta zakona premalo reakcionarna in nudita vsaj drobtinico delavnemu sloju.

Organizirano delavstvo bo torej moralo zahtevati, da spoštuje meščanska vlada meščansko ustavo.

Važno je vprašanje, zakaj odklanja buržuazija oba zakona, pa rajši krši svojo ustavo in ustavna določila.

Če premotrino najvažnejša določila obeh zakonov, bomo videli, da dajejo posamezna določila vendar nekaj večjih svoboščin. Videli bomo, da pomenjajo posamezna določila korak, četudi kratek in plah, naprej k izgraditvi popolne socialno-politične zakonodaje. Ravno tako pa so na drugi strani določila, ki jemljejo delavcu že dobljene, že priborjene pravice.

Zakon o zaščiti delavstva ureja delavni čas, delavsko interesno zastopstvo in posredovanje dela.

Premotirino in proučimo najprej določila o delavnem času! Po zakonu o zaščiti delavstva ne sme trajati delavni čas v industrijskih in rudarskih podjetjih nad 8 ur dnevno, odnosno 48 ur tedensko. Industrijska podjetja so ona, v katerih je zaposlenih najmanj 15 delavcev. V principu je torej obveljal 8 urni delavnik vsaj za industrijska in rudarska podjetja, toda: Če izjavijo delavci teh podjetij prostovoljno, da se podaljša delavni čas, se sme delavni čas podaljšati v rudarskih podjetjih za eno in v industrijskih za dve uri na dan. To podaljšanje delavnega časa na velja takrat, kadar glasuje za podaljšanje vsaj $\frac{1}{2}$ v obratu zaposlenega delavstva.

Če se bo delavstvo zavedalo svojih pravic, potem je izključna $\frac{1}{2}$ večina za podaljšanje delavnega časa in 8 urni delavnik bo obveljal in v naprej v vseh industrijskih in rudarskih obratih.

1. maj pa naj bo dan zakletve dan prisege, da bo čez leto dni prapor 8 urnega delavnika še svetel in čist.

V vseh ostalih podjetjih, torej v mali obrti pa sme trajati delavni čas 8—10 ur dnevno, upoštevaje prirodo in težino dela. Za malo obrt je 8 urni delavnik torej pokopan. Kdo pa ve, če ni pokopana tudi mala obrt?

Navedena določila pomenijo izrazito poslabšanje delavčevih delavnih pogojev.

Le krepke, močne in solidarne organizacije proletarijata pa bodo ubile ta za delavca kvarna nesprejemljiva določila. Na drugi strani pa poklicale v življenje ostala določila zakona o zaščiti delavstva, ki delavca vsaj deloma ščitijo pred brezmejnimi, surovim izkoriščanjem s strani kapitala.

Predno pa rešimo vprašanje, naj li pustimo, da ostaneta zakon o zaščiti delavstva in zakon o zavarovanju delavstva le na papirju, le mrtve črke, ali pa, da prisilimo meščansko vlado, da jih razglasi, moramo rešiti nastopno principijelno vprašanje:

Naj li počakamo, da bo zavladal socialistični red v naši državi? Naj li pustimo, da uganja meščanski red svoje orgije nad brezpravnim, sestradanim in izmučenim proletarijatom, dotlej da preneha njegova moč.

Ker bide proletarijat danes svoj življenjski boj, ker bide proletarijat boj za existenco, zato zahteva proletarijat polno zaščito svoje delavne sile, svojega življenja. Zato zahteva tudi, da postaneta v zakonodajnem odboru sprejeta zakona o zaščiti delavstva in o zavarovanju delavstva takoj meso in kri.

Ta zahteva bodi geslo letošnjega prvega maja!

Zakon o zaščiti delavstva ustanavlja dečje domove. V vseh industrijskih podjetjih, v katerih je zaposlenih nad 100 delavcev, ki imajo vsaj 25 nedoraslih ot-

do zopet Tone. « Vi trdite, da tisti red delavca, ki ga plača. »

« Ne, tega ne trdim, » je malodušno odgovoril mladi delavec.

« Tega ne trdite? Dalo prej ste rekli, da redite urednike pri listu in odbornike pri strokovni organizaciji, ker jih plačate, » je govoril sarkastično Tone.

« No, to sem rekel, ali urednik, odborniki so nekaj drugega kot pa delavci. . . »

« Prav nobene razlike ni med njimi, » mu je segel Tone v besedo. « Urednik in odborniki delajo za vas. Plačate jih za njih delo, ki koristi vam. »

« To je res, ali . . . »

« Nič ali! » je Tone nadaljeval z rezkim glasom. « Vi prišteваете sebe med napredne delavce. Kako naj ima delavsko gibanje izgled, da zruši kapitalizem, če se nahajajo v delavskih vrstah ljudje, ki se prištevajo med naprednjake in ki vise z vso silo na misli, da morajo biti na svetu dvoje vrste ljudi; eni ki zapovedujejo, drugi ki ubogajo. Kaj naj pričakujemo od delavcev, ki vidijo v svojih duševnih prvoboriteljih navadne hlapce? . . . Res je, da mora urednik delavskega lista vsak dan oznanjati načela, ki jih nosi njegov list na svojem čelu, če noče postati izdajalec. Ali to so načela, v katera verjame, ker drugače bi ne sprejel ured-

niškega mesta. Ali urednika označiti kot hlapca čitateljev, pomeni toliko, kakor napraviti iz njega topega kulija in pripustiti, da list postane dolgočasen, prazen in pust. O celi vrsti važnih problemov je lahko sodba različna, vendar pa lahko pri tej sodbi vsak socialist ohrani svoje socialistično načelo. Ali naj urednik pri vsakem važnem vprašanju da na splošno glasovanje čitatelju, kakšen članek naj piše? Proti temu bi se ne uprla le samozavest urednika, ampak nastala bi zmešnjava, ki bi bila kmalu začetek konca delavskemu časopisu. . . Rekli ste, mi vas plačamo. S tem ste hoteli povedati: plešati morate, kakor vam godemo. Ali je še katero mnenje bolj kapitalistično in filistrsko? Ali ne pritrdite s tem kapitalizmu, če zahteva, da mora biti gospodar v svoji hiši, da se morajo njegovi služabniki v socialnih in političnih nazorih ravnati po njem? . . .

Ali se more človek, ki je samozavesten in verjame v načela, ki jih oznanjuje, ponižati tako globoko? Res mora sprejemati plačo za svoje delo, ker mora uživati hrano, oblačiti se in nekje tudi stanovati, če hoče obdržati svoje moči sposobne za delo. Ali ne poplača vse z obrestmi, ker ustvarja vrednosti, ki so več vredne kot goljufivi denar, s katerim se vendar ne more kupiti vse? . . .

Svoje znanje, vse svoje moči žrtvuje, da zmagajo ideje, ki bodo napravile konec vsemu hlapčevstvu. Zaklicati človeku, ki je svoje življenje posvetil duševnemu boju za osvoboditev proletariata: »Ti si naš hlapec in moraš pokorno izpolnjevati naše želje, pomeni toliko, kakor ponižati veliko idejo — socializem v kramarstvo in ukrasti vsak izgled na končno zmago proletariata. »

« Bravo, dobro si povedal Tone, » so se oglasili delavci pri mizi.

Tone se je ozrl po mladem delavcu, a ni ga bilo nikjer. Tekom govora je izginil in daleč doli na polju je bila videti njegova senca v večernem solncu, ko je s sklonjeno glavo šel proti mestu.

Tudi Tone se je poskočil pri mizi in odšel vzravnano, oči so se mu zopet iskrale v mladeniškem ognju, polglasno pa je govoril sebi: »V vsako veliko gibanje se vtihotapijo mevrže, ki ne spadajo vanj. . . . Povsod so pleve in tudi v delavskem gibanju jih ne manjka, kljub temu pa delavstvo nevzdržema koraka naprej proti svojemu cilju, » in njegov korak je postajal trdnjši in odločnejši. . .

rok, morajo podjetniki preskrbeti za primerne prostore in zadostno osobje, da se ustanove dečji domovi, kjer bi se negovali in varovali otroci delavca za čas dela v obratu.

Res je, da je to določilo unešeno v zakon le vsled tega, ker je zakonodajni odbor računal na to, da bosta morala na delo i mož i žena, oče in mati.

Naloga delavskih organizacij bo, da zasigura delavcu, družinskemu očetu tako mezdo, da bo i delavska mati sama vzgajala svojo deco.

Vsekakor pa so za enkrat dečji domovi za delavca potrebni; in, ker pomenjajo obremenitev podjetnikov, zato zadržujejo razglasitev zakona tudi vsled tega.

Precej na široko, delavskim zahtevam vsaj delno odgovarjajoče ureja zakon o zaščiti delavstva tudi higijenske pogoje dela.

Zakon pravi: Pomožno osobje (delavci) sme biti zaposleno v podjetju le takrat, kadar delavnice niso kvarne delavčevemu zdravju in življenju.

Če pa so podjetniki zavezani dati delavcu i stanovanje, sme uporabljati delavce le takrat, kadar jim nudi tudi povsem zdrava stanovanja. (Tovarna konserv na Vrhniki!)

Podjetja, ki bi teh določil ne upoštevala, se brezpogojno zapro.

(Dalje prihodnjič.)

M. ČOBAL:

Ali je res strok. gibanje brez političnega ozadja za proletarsko bojevanje koristno?

V zadnjem času se bavi en del meščanskega časopisja s tem, trdeč, da naj bodo strokovne organizacije brez političnega ozadja. Ravno tako imamo tudi del levčarskega proletarskega časopisja, ki poudarja, da je vpliv političnega stremjenja v strokovnem pokretu škodljiv. Vsled tega smatram za potrebno, da to vprašanje načnem v našem strokovnem listu upajoč, da se pozneje tud kdo drugi oglasi, da se razjasni to vprašanje v proletarskih vrstah. Danes se hočem omejiti samo na dva slučaja, ki sta se izvršila v teku enega leta in ki kažeta, da ni vse tako, kakor se trdi od tistih, ki so mnenja, da mora biti strokovno gibanje brez politične smeri. Če pogledamo za eno leto nazaj na strokovno gibanje, ne moremo prezreti dveh velikih stavk rudarske stroke, in sicer v začetku leta 1921, veliko stavko angleških rudarjev in zadnjo stavko rudarjev v Čehoslovski. Državna preiskovalna komisija »Sankey« na Angleškem je ugotovila, da je bil položaj in obstoj angleških rudarjev med vojno in po vojni do leta 1921. tako slab, da je nedostojno za tako velik narod. Kljub temu pa je stavka, ki je izbruhnila vsled trgovanja plač od strani rudniških podjetnikov, propadla. Od tega časa je gospodarski obstoj teh rudarjev dnevno slabši. Na podlagi mednarodnih strokovno komisijskih poročil so se vsled krize dohodki rudarjev znižali približno za polovico njihovega zaslužka v letu 1919. Podjetniki so dobili tako moč, da so se zadnje mesece postavili proti uredbi zakona, ki določuje nekaj varstvenih ukrepov za življenje rudarjev pri delu. Vlada pa mirno gleda to protidelavsko postopanje rudniških lastnikov. Kapitalisti so postali gospodarski situacije in se maščujejo nad delavstvom, čeravno jih je zgoraj navede-

na komisija že preje obsodila, da so ravnali nečloveško z rudarji, ko so bili dohodki še za polovico boljši.

Rudarska stavka na Čehoslovskem je izbruhnila približno ravno pod istimi gospodarskimi razmerami, kakor na Angleškem. Na Angleškem se je pričela kriza radi previsoke valute v začetku leta 1921., na Čehoslovskem pa koncem leta 1921. vsled naraščanja čehoslovaške kro- ne. Na Angleškem so podjetja s svojo reakcijo porazila delavstvo, ki je jako dobro strokovno organizirano, medtem ko so podjetja na Čehoslovskem morala opustiti misel na znižanje delavskih mezd, ker je delavstvo strokovno in politično močan faktor v državi. Ti dve stavki dasta precej jasnosti, in sicer na eni strani angleška stavka, z močno strokovno solidarnostjo, ki je bila podprta z materijelno podlago, a brez politične moči, na drugi strani pa stavka na Češkem, ki je imela poleg svoje strokovne organizacije tudi močno politično zaslombo socialistične stranke, vsled česar je bila vlada prisiljena poseči v stavko ter prisiliti podjetja na pametno poravnavo, ki je rudarje obvarovala odtegljajev na plačah ter preprečila tudi drugih škodljivih ukrepov.

V naših strokovnih organizacijah se je pričelo v zadnjem času opazati precej antipatije do politike, in sicer vsled tega, ker se je zadnja leta odigralo pri raznih strokovnih organizacijah precej nerodnosti vsled prevelike ekstremnosti, vsled česar smatra marsikdo, da je škodljivo, če se strokovno organizirani delavci prištevajo h kakim političnim stranki. Smatram nasprotno, da mora biti sicer strokovna organizacija pri svojem notranjem delu edino strokovna, ker tudi po zakonu ne sme izvrševati nikakšnih političnih akcij, pač pa mora pri svojem izobraževalnem delu vedno skrbeti, da se njeni člani tako izobražujejo, da tudi na političnem polju ne nasprotujejo razredno zavedni delavski socialistični politični stranki. Kaiti le tam, kjer se izpopolnjujeta politična in strokovna organizacija med seboj, je pričakovati zadovoljivega uspeha na strokovnem polju.

Kakor je prišlo na Angleškem in Čehoslovskem vsled naraščanja denarne vrednosti od strani podjetij do napadov na delavske mezde in do velikih bojev, tako se bo zgodilo tudi pri nas v Jugoslaviji takoj, kakor hitro se bo pričela dvigati naša denarna vrednost. Reakcionarna podjetja bodo podvojila svoje napade, ki se jih že sedaj lahko opazja in gospodarski obstoj delavca bo še slabši. Delavstvo si mora vsled tega ustvariti enotno strokovno fronto, zavedati se mora svojega položaja in pomisliti kam spada delavstvo, ki hoče biti razredno zavedno. Brez politične zavednosti pa tudi razredne zavednosti ni.

Op. ured.: Vprašanje, ki ga je član- kar načel je tako važno, da ne bomo mogli mimo brez, da ga zadostno razčistimo. Sodrugi, ki žele k razčiščenju kaj prispevati, naj se le pridno oglašajo.

MEZNARIČ IVO:

Pozabimo naj?

Vojna — vojni!

Nikoli ne smemo pozabiti! Zato moramo, dan z dnevom, na ves glas govoriti o brutalnosti prejšnjih vojn in njih posledice slehernemu predočiti.

Tako bomo dosegli, da spomin vojn ostane neizbrisen akt, da nam in bodoči

generaciji odpre oči, da nas ta spomin obvaruje neposrednih katastrof, ki z vsako vojno prete milijonski družbi sveta.

Spomin! In če hočemo s tem, saj v nekoliko koristiti človeški družbi, nam veleva vest, vedno in povsod zavzemati se za stvar, ki omogoča vsestransko odkriti blaznost prelivanja krvi in bratomorstva na korist mednarodnega kapitalizma.

Pozabimo naj na lastnosti vojn! Pozabimo naj čez noč na milijone mrtvih, na milijone razkosanih in razmrčvarjenih človeških teles? Pozabimo naj na isto število vdov in sirot? Pozabimo naj na goreče vasi in mesta, na glad in trpinčenje?

Ljudje, ki so vsled vojne čutili bedo, na fronti v strelskih jarkih, v ujetništvu, njih družine pa istočasno trpele gorje in muke v zaledju, naj pozabijo kaj pomeni doneči glas vojne?

Ljudje, katerih usoda je igrača kapitalistične družbe, morajo znati ceniti razredni boj, ki ga zavzemajo napram njej!

Še bolj pa zna ceniti, tiger, — mednarodna buržoazna kapitalistična zveza, vrline in koristi vojne, pozna nje lastnosti. Zaveda se, da bratomorstvo vodi do medsebojne mržnje narodov, kar pa je predpogoj za razkrojitev edinstva izkoriščenega sloja celega sveta. Zaveda se žrtev, ki padejo v breme te družbe, toda vsled svoje velike moči ima možnost zvaliti od sebe vsako odgovornost. Predobro ve, da s težkim trudom, ali pa sploh ne more kriti saj deloma storjeno škodo ali poškodbo pojedincu, ki je bil edinica fronte ali zaledja. Pozna boje v notranjosti svojih držav, na političnem kakor tudi na gospodarskem polju, ki vedno po vojni delajo splošno notranjo zmedo.

Vse to, da ne navajamo posameznih težkoč, ki narastejo z vojno pojdinih držav, ali pa celega sveta, nam daje sunek za sunkom in vsiljuje vprašanje — ali je to res vse dovoljeno? Ali je res, da obstoji še kaka sila, ki sme kratiti svobodni razvoj milijonske družbe, ki ustvarja in od katere je odvisen celi svet? Ali je to res, da je mogoče kopici zlata vegetirati in diktirati 90% močni proletarski družbi celega sveta? Vse to bi človek, ki ničesar ne misli potrdil, da res drugače biti ne more!

Ironija usode delavskega sloja! Ironija vseh onih, ki si stavljajo nalogo, — samo garati in ne revidirati plod svoje- ga dela. Ironija vseh onih, ki še za trenotek dvomimo, da niso opravičeni nastopiti javno, ter pomagati in krojiti pravičnejši družabni red! Ironija vseh onih, ki mislijo, da bo prišel kdo iz oblakov in kristaliziral položaj izmozgane proletarske družbe. Vsi ti so na zelo slabih potih! Vsi ti naj si zapomnijo, da škodujejo ne samo svojem položaju, marveč škodujejo tudi milijonski armadi svojih sotrp- nov, ki pričakuje odrešitve, odrešitve izpod šap tiranskega kapitalizma.

Nezavednost in nerazumevanje je krivec, krivec buržuaznega sistema. Ironija širše mase je kriva, da je bestialnost buržuazne politike vsadila korenino sramotnega izkoriščanja v srca ljudi, ki so prespali svetovne krvave dogodke! Ironija ljudi, ki z žulji vzdržujejo svetovni aparat, se ni preobrazila, ni hotela postati aktivni borec in ni se hotela postaviti v bran vzdigujočemu se orkanu, danes zmagovitemu in kapitalističnemu sistemu.

Potlačena in skoraj vpepeljena vzdihuje ta masa pod pritiskom umetne stiskalnice, povzdigajoč svoje oči k Bogu pravde, proseč milost za, že z naravnimi zakoni, odobrene pravice. Jok in stok za pravico pa ne najde odmeva. Heroji buržuazne nadvlade gredo preko tega ter jih pri delu ne ovira ni jok ni stok, onih ljudi, kateri so dali in dajo vse svoje življenje za nje. Svetovno klanje je dvojno okamenilo njih srca, ker so s svojo taktiko šli do zaželenega cilja — združiti in ujediti mednarodno izkoriščanje celega sveta.

Samo slep in človek brez občutka bi zamogel staviti vprašanje — zakaj pa se bojujete zoper vašega gospodarja, ki za Vas in nas očetovsko skrbi?

Tedaj bi morali položiti roko na srce in povedati: Nič manj nismo mi (proletarci) krivi, kakor naši gospodarji, da se je do danes z vsem ponosom razširil in udeležil sistem izkoriščanja in bratomorstva.

Ne ubij bližnjega je učil Kristus!

Ves svet se je pustil kot nedolžno orodje izrabljati. Sel je, razven generalnega štaba buržuazne politike v vojsko, da podari svoje življenje. Dresiralo se je ljudi kakor divje opice, streljalo se je na povelje, drug na drugega, brat na brata, a sami niso vedeli zakaj. Mrzlo bodalo si moral na povelje zariniti v prsi brata, ki se je v smrtni borbi zgrudil na krvava tla z zadnjim vzklikom: bratomorstvo! Vsi oni, ki so žrtvovali svoje življenje, so ga dali na povelje buržuazne politike in ti ljudje ročni in duševni delavci so bili popolnoma nedolžni. In to naj pozabimo?

Borba celjskih kovinarjev.

Peti teden se bore celjski kovinarji za svoje najprimitivnejše človeške pravice.

Povišanje plače zahtevajo v toliko za kolikor je zrasla draginja. Ne puste, da bi njihovi zaupniki bili ob službo, ker niso ničesar zakrivil. Storili so le svojo dolžnost kot zaupniki, zahtevali so v imenu vsega delavstva zboljšanje delavskega položaja.

Njihov podjetnik ne mara zvišati plače, dasiravno se tudi on zaveda, da je šla draginja navzgor. On se tudi po tem ravna, a le pri — sebi. V času med zadnjim pogajanjem za zvišanje delavskih plač, pa do danes je on zvišal ceno svojih izdelkov za več kot 300 odstotkov.

Zani je šla draginja navzgor za delavce pa ne! Dobro je zasnovan načrt. »Zveze industrijcev«, ki gre za tem, da se delavcem v klub naraščajoči dragini ne zvišajo plače. S tem mislijo prisiliti delavce v tako pomanjkanje, da bodo sami prišli prositi podjetnike, naj jim dovolijo delati nadure.

S tem bi sami pogazili svoj 8 urni delavnik. Se jim bo ta načrt posrečil??

Zbirka za celjske kovinarje lepo napreduje. Delavstvo se zaveda kaj stavka pomeni. Ko bomo pričeli objavljati nabrane svote bodo nasprotniki obstrmeli. Obstrmeli bodo pa tudi tisti sodrugi, ki ne bodo storili svoje dolžnosti, kajti videli bodo, da so v manjšini.

Vsi v naših organizacijah organizirani delavci imajo žrtvovati zaslužek dveh ur na teden.

Kovinarji imajo izjemo v tem, da žrtvujejo

štiri ure na teden

Vršite svojo dolžnost, kajti poti sta le dve — zmaga ali propast!

Genovska konferenca.

Na dnevnem redu so senzacije in razburjenja. Dolgi pet let je bila pozornost celega sveta obrnjena na Evropo, ki se je valila v krvavem metežu, po tem smo obračali oči na Rusijo in njene preobrate, skratka ves svet je kakor elektriziran. Vse dogodke zadnjih let pa delimo lahko v dva dela in sicer v igralce in gledalce. V svetovni vojni je bilo ljudstvo igralec, kajti ono se je moralo med seboj pobijati, ono je trpelo glad in pomanjkanje, ono je umiralo. Kapitalizem in buržuazija pa sta bila pri tej igri gledalca, ki sta se naslajala na človeški krvi, ki sta se veselila, ko sta videla kako ljudstvo strada.

Po svetovni vojni, ki je razrušila vse, kar se je razrušiti dalo, pa so vloge zamenjane in tako vidimo danes kapitalizem in buržuazijo kot igralca in ljudstvo kot gledalca. Je pač tako, da mora biti ljudstvo vedno tisto, ki trpi in ki je molzna krava kapitalizmu in buržuaziji! Popolnoma upravičeno bi bilo, da bi danes ljudstvo samo odločevalo o svoji usodi in da bi si samo kovalo svojo bodočnost. Da pa temu ni tako, nam je jasen dokaz genovska konferenca, ki se je otvorila dne 10. aprila t. l. V letovišču Genova se bo torej sklepalo o ljudski bodočnosti, tam se bo morda vendarle končno veljavno razvozljaj vozeli, ki še vedno drži Evropo v mrzlični napetosti.

Tja prihajajo sedaj delavci v ponošnih oblekah, mrkih in bledih obrazov, tja prihajajo tisti ki so žrtvovali svoje zdravje in imetje in družine izkoriščevalcem, tja so prišli sedaj, da bodo obračunali z verižniki, vojnimi oderuhi in z krivci vojne. Z vseh koncev sveta so prišli tja in zbirajo se pod rdečo zastavo...

Ha, kako lepe so te sanje! Človek bi hitel vun, v prosto naravo, zaukal bi in pozdravljal prerajeni svet!

Toda, proč z iluzijami, proč s sanjami, ki nas varajo, ker realno, praktično življenje nas bo pripeljalo do zmage.

V Genovi niso zbrani delavci, temveč veliki državniki, diplomati, ki so »zdiplommatizirali« vojno, ki so zapirali oči pred dejstvom, da je ljudstvo umiralo in gladovalo. V Genovi se ne zbirajo pod rdečo zastavo, svobode, temveč pod zastavami imperializma. V Genovi se ne bo razpravljalo, kako naj se zatire korupcija, verižništvo in izvoznikarstvo, temveč tam se bodo sklepale nove vojaške konvencije in trgovske pogodbe, tam se bo utrdil zopet stari imperializem birokratizem, v genovski konferenci bo našel kapitalizem svojo oporo in garancije za bodoče izkoriščevalno delo. Zaboji starih diplomatskih aktov se vlačijo v Genovo in na podlagi teh se bodo vrstile razprave.

Kaj more pričakovati proletarijat od genovske konference? Kakor pri nas, tako vlada tudi drugod le tisti, ki o ljudskih težnjah nima smisla, ki ne ve, kaj se pravi garati od jutra do večera za bomo mezd, ki ne ve kako se vzgaja narod in kako ljudstvo živi. Okrog 200 gospodov bo odločevalo o milijonih ljudstva. Gospodarske in politične izpremembe bo izzvala ta konferenca in ljudstvo bo šlo sklepe genovske konference in s

sklepi na papirju se bo moralo začeti voljiti.

Konferenca bo sklepala tudi o sovjetski Rusiji. Čerin in Lenin bosta stala napram mnogo močnejšemu reakcionarnemu imperializmu in branila svobodo in neodvisnost Rusije. Rusija je zapadno evropskemu kapitalistično-birokratičnemu režimu kakor trn v peti. Tudi Vranglovci bodo morda v konferenci našli svojo oporo, kajti jasno je, da zapadno evropski kapital ne bo miroval preje, dokler svojih pogubnih niti ne bo spredel tudi v Rusiji.

Gospoda v Genovi bo najbrže še dolgo zborovala, zadostila bo zahtevam visoke politike, zadostiti pa ne bo mogla proletariatu, ki je zainteresiran na njej, ker gospoda noče in ne more razumeti proletarskih teženj.

Ne zaupamo v bogove pri zeleni mizi. Sto in stoletna zgodovina nam kaže, da bo moral proletarijat zaupati le samemu sebi in svoji moči, če se bo hotel otrestiti jerobov, ki mu diktirajo pot po katerem naj stopa v življenje.

Naj sklepajo bogovi o usodi človeštva! Zvalili so se v prah stari grški in rimski bogovi, ni jih več, le zgodovina jih opominja, zvalili pa se bodo tudi bogovi, ki hočejo s teorijo in popisanim papirjem rešiti svet.

Genovska konferenca pokaže dejanja, reši svet pogube, reši ga kapitalističnega suženjstva, če si zmožna! Ti molčiš, ker tega ne razumeš!

Mi, proletarci, bomo tudi imeli svojo konferenco, kjer bomo povedali kaj hočemo in zakaj se borimo. Na praznik Dela pogledajte po svetu, bogovi, in videli boste rdečo zastavo — in te se bojte!

Jedilni list.

delavske družine, obstoječe iz treh članov. Oče, delavec, ima mesečnih dohodkov K 3000.

1. zajutrk, obstoječ iz prežgane juhe in žgancev.

Za pripravo tega je potrebno:

30 dkg koruzne moke	po K	20.8	K 6.24
1 » masti	» »	100.—	» 1.—
2 » bele moke	» »	26.20	» 0.52
300 » premoga	q » »	105.—	» 3.15
100 » drv	» » »	101.—	» 1.01
sol	» »	11.60	» 0.20

2. obed, obstoječ iz nezabeljenih žgancev in zelja. Zato je potrebno:

1/2 kg koruzne moke	po K	20.80	K 10.40
3/4 » kislega zelja	» » »	24.—	» 18.—
7 » premoga	q » »	105.—	» 7.35
1 » drv	» » »	101.—	» 1.01
sol	» »	11.60	» 0.30

3. večerja, obstoječa zopet iz nezabeljenih žgancev in zelja. Stroški torej kakor pod točko 2. K 37.06

Če prištejemo še stroške za slabo stanovanje dnevno K 3.20

dobimo stroške za hrano in stanovanje na dan K 89.44

Če pomnožimo to vsoto s 30, dobimo za mesec K 2683.20.

Če odštejemo K 2683.20 od mesečnih K 3000 ostane K 316.80 za vse druge potrebščine v celem mesecu.

Naštejmo jih vsaj nekaj:

4 l petroleja	po K	20.—	K 80.—
10 škat. vžgalic	» »	1.80	» 18.—
dimnikar	» »		» 6.—
2 kg mila	» »	64.—	» 128.—
1 škatlja globina	» »		» 7.—
2 kg sode	» »	6.60	» 13.20
brivec	» »		» 28.—

šolske potreb. za enega otroka » 60.—
obrada čevljev » 40.—
sukanec » 10.—

skupaj K 390,20

Obleka, perilo, kruh, meso, mleko, zdravnik itd. je seveda luksus.

Ker pa ima za to na razpolago kvečjemu K 316,80, mu zmanjka že pri teh izdatkih K 73,40 na mesec.

S tem je menda natančno dognano, kako danes delavec živi, če ima letnih prejemkov K 36.000. — In od tega bi še naj davek plačal. Delavci, ki stavkajo pri tvrdki Westen v Celju so vsi še mnogo slabše plačani. Stavka že traja pet tednov. Kaj porečete k temu? Ali res sme inozemski krvoses naše slovensko delavstvo tako izžemati. Vsak kapitalistični ljubitelj reda se zgraža nad nemarnostjo ter neuspešnostjo današnjega delavca. Naj polkusijo naši in tujenarodni krvosesi enkrat živeti samo en mesec po gorenjem receptu in takoj bodo spoznali, zakaj škripljejo stroji delavske energije.

Tako piše »Naprej«, mi nimamo pristaviti družega kakor nasvet, naj vsak zaveden delavec, kadar sliši opazke o »predobrem življenju delavcev« itd. pomoli dotičnemu ta jedilni list pod nos.

Kongres Občega radniškega saveza Jugoslavije v Zagrebu.

Po dveletni burni dobi, v kateri je ta Savez pod najtežjimi pogoji vršil svoje zvišeno poslanstvo, se je vršil dne 16. in 17. aprila v Zagrebu njegov kongres.

Opči radniški savez pomeni za Hrvaško to, kar Strokovna komisija za Slovenijo. V predvojni in medvojni dobi je bil ta Savez edini predstavnik razredno zavednega proletariata. V teh časih, ko je v Hrvatski divjal besen narodnostni boj, ko je bila velika večina naroda po tem boju tako zaslepljena, da se ni brigala za razredni delavski boj, je ta organizacija zbirala pod svoje rdeče zastave cvet proletariata ter ga vežbala in utrjevala za boj boljše bodočnosti — socializma.

V teh razmerah je organizacija le počasno napredovala, zlasti še, ker ni bilo večje industrije.

Po končani vojni je pa kakor povsod tudi na Hrvaškem pridrvela v organizacije velika množica proletariata, prebujena po svetovnem klanju. Število članov je v tistih časih naraslo od 6 tisoč (v predvojni dobi) kar na 45 tisoč glav.

Ta silna množica pa po veliki večini ni poznala težavnega organizacijskega dela. Ni bila razredno zavedna, bila je le prevarana od obljub svojih meščanskih bogov, ter je instinktivno iskala le novih bogov, boli poštenih, boli idealnih, nego so bili prejšnji.

Teh pa v razrednih organizacijah ni, če pa so, so organizacijam le na škodo. Mesto posameznih takozvanih »rodoljubov« so tu statutarni odbori, voljeni in nadzirani od članstva.

To se pravi, organizacije ne vodijo posamezniki, temveč člani sami. Ker pa vsi ne morejo voditi, vodijo potom izvoljenih odborov. Sladke obljube posameznikov se tu umikajo treznemu in vztrajnemu delu.

Ni čuda, če Savez ni imel zadosti moči, da mišljenje te silne množice preobrazi iz meščanskega v proletarsko, zlasti še ob dejstvu, da so se poleg poštenjakov urinili v organizacije tudi temni elementi, ki so iskali v organizaciji le

osebnih koristi, zato so članom pripovedovali to, kar je bilo članom najbolj všeč in njihovemu mišljenju najboljše. Ti ljudje so izkoriščali meščansko pojmovanje množic, da se jim prikupijo, da jih dvignejo potem te množice na svoj hrbet ter ponesejo k uživanju.

Delovanju teh izdajic se je končno posrečilo, da so to silno množico pridobili zase ter razbili Savez tako, da mu je v prvem času ostalo le kakih tisoč članov.

S tem se je začel križev pot hrvatskega proletariata, kajti edina resna organizacija je bila razbita v prah.

Počasi se razmere tudi na Hrvatskem ozdravljajo in sredi zmešnjave, ki tu vlada, vstaja sicer počasi, pa stalno zopet ta organizacija, ki je kljub vsem klevetam, kljub katastrofi, ki jo je zadela ohranila svoje zastave čiste.

Na kongresu je bilo zastopanih 35 podružnic (71 delegatov) s 176 glasovi. Poleg delegatov iz Hrvatske in Slavonije so bili tudi delegati iz Vojvodine, Bosne, Srbije itd.

Strokovno komisijo za Slovenijo je zastopal njen predsednik s. Fran Svetek, ki je burgo pozdravljen nagovoril kongres v imenu slovenskega razredno zavednega delavstva, želeč mu obilo uspehov.

Značilno je dejstvo, da so bile vse debate vrlo trezne in proti vsemu pričakovanju zelo mirne. Referati lepo izbrani in stvarni, kakor tudi resolucije, ki so bile vse soglasno sprejete.

Kongres bo zapustil globoke sledove, ki ne bodo le na korist hrvatskega delavstva, temveč bodo zapustili dobre posledice za vse jugoslovansko delavstvo.

V upravo so bili izvoljeni sami poznani bojovníki, med drugimi, kot predsednik s. Vilim Bukšek, kot tajnika ss. Haramina in Kotur.

Iz strokovne komisije.

Plenarna seja Strokovne komisije je na svoji seji dne 22. t. m. sklenila, da se zviša pavšal Strokovni komisiji mesečno od dosedanjih 30 para na 50 para za vsakega člana.

Ker se list »Delavec« vsled vedno naraščajočih tiskarskih in upravnih stroškov ne more več vzdrževati, se je naročnina zvišala od dosedanjih 20 para na 40 para za izvod.

Z junijem bo pričel list izhajati zopet tedensko.

»Kres«, štev. 8., je pred par dnevi izšel. Prinaša naslednjo vsebino: Nadaljevanje Cerkenikove »Prostitutke Zoše«, zadnje nadaljevanje pred koncem: Tirano »Zgodbo o zlati lasnici« s krasno pravilčno snovjo; Suchega staroindijsko pripovedko »Kaznovano pohotnost«; dalje dve pesmi starega, znamenitega kitajskega pesnika Li-tai-peja, ki je živel začetkom 8. stoletja po Kristusu. »Gavrani kriče« in »Prokletstvo vojne«. Vestnik prinaša med drugim nadaljevanje Gospodinjstva iz zadnje številke, mnogo drobnejših vestí, poziv na pomoč gladujoči Rusiji, predvsem pa članek teoretičnega pripravljanja naših bodočih delavskih telovadnih enot, nekako tak začetek, kakor je bil pred tridesetimi leti na Češkem, ko se danes silovitemu delavskemu telovadnemu gibanju postavljali temelji s požrtvovalnim delom in članki v socialističnih kulturnih obzornikih. »Kres« kaže torej veliko iniciativnost in resno voljo do dela.

zafo zaslužiti, da se ga delavstvo še bolj oklene, kot se ga je do sedaj. Škoda bi bilo naših besed, če ne bodo naši zavedni sodrugi takoj šli na delo, da ga razširijo in priporočajo proletariatu, naj ga bere. Marsikdo bi si želel pri »Kresu« še tega in onega, ampak ne to in ne ono se ne bo zgodilo, če boste nani gledali z apatijo in ga ne boste podpirali vsestransko: s prispevki z vseh vej našega kulturnega gibanja, s točnim odračunavanjem naročnine — kar je glavni pogoj za redno izhajanje takega lista! — z agitiranjem in nabiranjem novih naročnikov. Premislite nekoliko ta mala navodila!

Razno.

Cerkveni zakladi v Rusiji. Najznamenitejši zaklad v Rusiji je kip »Naša kazanska gospa« v enakoimenski cerkvi v Petrogradu. Ta kip je iz čistega zlata in tehtja deset funtov. Kot kinč ima 3089 dijamantov in nebroj drugih dragih kamenov. V cerkvi Sv. Petra in Pavla je kip »Sveta jeruzalemska gospa« iz čistega zlata, ki ima 38 karatov velikih, 30 karatov srednjevelikih in 13 karatov malih dijamantov. V tej cerkvi je še 24 kipov, kateri ma skoro vsak enako vrednost. Cerkev Sv. Izaka v Petrogradu ima 215 predmetov, ki vsebujejo 81 funtov zlata in 4788 funtov srebra.

Padanje cen v Ameriki. Cene življenjskim potrebščinam v Ameriki so padle v zadnjih 3 mesecih za 8% do 30%. Le cene stanovanjem še rastejo.

Drago telefoniranje. Nujni telefonski pogovor med Dumajem in Genovo velja 16.875 nemško-avstrijskih kron.

Gospodarstvo.

Kaj zmore varčevanje? Po prevratu je bil češki finančni minister Dr. Rašin. Ta mož velja med Čehi za enega prvih poznavalcev narodnega gospodarstva. Na nekem shodu je povedal strmečim poslušalcem sledeče: »Prijetelj, vsakemu človeku, ki kupi v današnjih časih le eno pomarančo, bi morala država postaviti ieroba...« Kaj je hotel s tem povedati? Reči je hotel, da moramo izdatke do skrajnosti omejiti, kupovati le resnično potrebne reči, postaviti celo življenje na sistem varčevanja a ne razsipanja. Reči pa je hotel tudi, da kupujemo le ono robo, ki zraste na naših lastnih njivah, ki se izdeluje pri nas doma in ne v tujih državah. Ali so ga Čehi razumeli. Da, pa še kako! Zato pa stoji danes češka krona napram naši kakor 1 napram 6. To je uspeh varčevanja. Poglejmo sodrugi, ali mar nimamo tudi mi v svojih izdatkih »pomaranč« in še več vrst »pomaranč«, ki nas pritiskajo k tlom? Poglej, sodružica gospodinja, ali so tvoji izdatki res nujno neobhodno potrebni, li ni v njih »pomaranč«? O čisto gotovo. Opustimo take izdatke, odvišne denarce, in če je tudi le en dinar mesečno, pa nalagajmo v svoje združeno gospodarstvo. Konsumno društvo za Slovenijo ima danes skoro 20.000 članov, leto pa ima 52 tednov. Izračunaj, prijatelj, koliko kronc dobi na leto če vloži vsak član tedensko le K 4. Poznaš številko? Letno znaša to 4.160.000 kron. Ali naj varčujemo? Varčujmo!!

Mrtev kapital. Narodno gospodarstvo je nekaj tacega, za kar bi se moral zanimati vsakdo. Žal tega pri nas še ne razumejo tako, kakor bi bilo želeli. Nas za enkrat veliko boli zanima vprašanje, kje se točijo dobra vina, kje se delajo izborne

klobase, kje so fest ženske: Prijatelji, vse to je prazno in nima za vrednost gospodarstva nobene cene, nasprotno tako nazarje je krivo, da naš denar pada, da naša glava boluje, da naši udje odumirajo. Naše zanimanje bi moralo marveč iti v drugo smer, da bi se vprašali, kolikor je pridobitvena moč kmeta, delavcev te ali one tovarne, tega ali onega rudnika, tega ali onega podjetja. Preračunati bi bilo, koliko je čistih dohodkov na leto, ter rešiti vprašanje, za koliko se je v enem letu narodno premoženje izboljšalo ali poslabšalo. Potem bi morali vse te številke primerjati s številkami drugih narodov. Tako bi se pokazalo razmerje med nami in drugimi. Narodno premoženje vseh Nemcev se je leta 1913 pomnožilo za 11 milijard

mark, Angležev za 6, Francozov za 3. Slovencev taki registri tedaj še niso poznali. Bili smo sami zase mrtev kapital. Oživimo in stopimo v gospodarski koncert drugih narodov. Prvi pogoj vstajenja je varčno, pametno in trezno življenje. Za vstop pa je treba gospodarske solidarnosti. Ta se pa kaže v hranilnih vlogah delavskih podjetij: Vsak krajar, ki ga imaš odveč, vloži v hranilnico Konzumnega društva, blagoslov pride prav gotovo.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).

Izdajatelj: France Svetek.

Odgovorni urednik:

Ivo Meznarič.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Več

tesarjev in tesarskih predelavcev

sprejme takoj Ivan Zakotnik

mestni tesarski mojster parna žaga Ljubljana Dunajska cesta 46.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure
in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obrestil se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim sadržnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontirajo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

LEPOTA

kože, obraza, vratu, rok, tako kakor tudi lepa rast las, se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisočera pripoznanja so dospela od vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„ELSA“ LILIJNO MLEČNO MILO najbolje blago, najfinejše „milo lepote“; 4 kosi z zamotom in poštnino 120 K.

„ELSA“ OBRAZNA POMADA odstrani vsako nečistost kože, solnčne pege, zajedance, nabore, i. t. d., naredi kožo mehko rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 80 K.

„ELSA“ TANOCHINA POMADA ZA RAST LAS krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost i. t. d. 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 80 K.

PRODAJALCI ako naročijo najmanj 12 kosov od jednega predmeta dobijo popust v naravi.

RAZNO: Lilijno mleko 24 K; Brkomaz 10 K; najfinejši Hega-puder Dr. Klugera v velikih originalnih škatuljah 40 K; najfinejši Hega zobni prašek v patent škatljah 40 K; puder za gospe v vrečkah 8 K; zobni prašek v škatljah 12 K; v vrečkah 8 K; Sachet dišava za perilo 12 K; Schampooon za lase 8 K; rumenilo 12 listkov 48 K; najfinejši parfum po 48 in 60 K; Močna voda za lase 80 K. Za te razne predmete se zamot in poštnina posebej računa.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA
dona Elsatrg št. 252. Hrvaško.

!!! Delaj, zbiraj, množi in vlagaj !!!

Najboljše in najvarnejše naložite svoje prihranke v

Poštni predal št. 13.

Telef. int. št. 178.

Pošt. ček. rač. št. 10.532.

Brz. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Hranilnem oddelku

Konsumnega društva za Slovenijo, Ljubljana.

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ } brez odbitka rentnega in invalidnega davka.
vloge proti $\frac{1}{2}$ l. odpovedi po 5%

Vloge se lahko vplačujejo osebno ali pa potom položnic v centrali v Ljubljani ali pa v podružnicah: Celje, Store, Rogatec, Borovnica, Litija, Kamnik, Tržič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Hranilni kapital K 4,000.000.

Vlagajmo prihranke le v lastno hranilnico!

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO - LJUBLJANA.

Poštni predal št. 13. — Pošt. ček. rač. št. 10.532. — Telefon inter. št. 178. — Brzjavni naslov „Kodes Ljubljana“.

HRANILNI ODDELEK sprejema hranilne vloge in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po $4\frac{1}{2}\%$, večje vloge proti polletni odpovedi po 5% . Hranilne vloge sprejema osebno ali po položnicah centrala v Ljubljani ali pa podružnice: 6 v Ljubljani, dalje: Kamnik, Borovnica, Litija, Tržič, Sv. Ana, Križe, Radovljica, Gorje, Koroška Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kranjska Gora, Radeče, Celje, Store, Soštanj, Ljubno, Poljčane, Rogatec, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Sodrug, vlagajmo vse prihranke v lastno hranilnico, katere hranilni kapital znaša že danes

nad 3 milijone kron.

Pristopnina K 10.—.

Član društva postane lahko vsak!

Delež K 200.—.

Pristopati se zamore v vseh gori imenovanih podružnicah.